

Föreningsstyrelsens ansvar

Christer Pallin, Jurist på RF, publicerade i Svensk Idrotts februarinummer 1999 följande artikel

Föreningsstyrelsens ansvar

Under senare tid har frågan om föreningsstyrelsens och andra föreningsföreträdares ansvar fått uppmärksamhet i media. Många idrottsledare såg ett TV-inslag strax före jul och efter det ökade telefon- och e-postfrågorna markant på RF-kansliet. Frågeställarna hade fått intryck av att det skulle finnas en ny lag som säger att styrelseledamöter blir personligt ansvariga för föreningens skulder. Man fasade inför möjligheten att för framtiden kunna rekrytera ledare till föreningsstyrelserna. Hur förhåller det sig egentligen?

När en person blir vald till styrelseledamot av medlemmarna på föreningens årsmöte inträder självfallet ett ansvarstagande. Han eller hon har genom valet fått övriga medlemmars förtroende att sköta föreningens förvaltning och förväntas göra det inom härför angivna ramar. Det ankommer på varje enskild styrelseledamot att utföra sitt uppdrag på ett korrekt, lojalt och omsorgsfullt sätt. Skulle styrelseledamot inte leva upp till detta finns risk för att han eller hon kan bli ansvarig för den skada som därigenom åsamkas föreningen.

För ideella föreningar, liksom för andra juridiska personer, gäller dock som huvudregel att det är den juridiska personen som med sina tillgångar svarar för föreningens åtaganden. Styrelsen och medlemmarna går fria från ansvar så länge som verksamheten har skötts på ett korrekt och riktigt sätt. I själva verket kan man säga att i princip går alltid medlemmarna fria från ansvar. Styrelsen och eventuella andra föreningsföreträdare kan dock under vissa förutsättningar ställas till ansvar bl.a. på grund av att det är dessa personer som anförtrotts uppdraget att sköta föreningens angelägenheter.

Ansvarigheten kan förenklat indelas i skadeståndsansvar, straffrättsligt ansvar respektive personligt betalningsansvar.

Skadeståndsansvar

Den som har fått medlemmarnas (årsmötets) förtroende att sköta föreningens angelägenheter, eller den som av styrelsen har fått rätt att företräda föreningen, och som uppsåtligt eller av vårdslöshet vid fullgörande av uppdraget orsakar föreningen skada kan bli skadeståndsansvarig. Skadeståndsskyldighet kan föreligga både mot föreningen och mot utomstående.

Fråga om ansvar för föreningens företrädare gentemot föreningen uppkommer normalt vid årsmötet. Under punkten 'fråga om ansvarsfrihet' kan medlemmarna ifrågasätta styrelsens sätt att sköta föreningen. Anser man att hela styrelsen eller enskilda ledamöter har varit oaktsamma och härigenom orsakat föreningen ekonomisk skada, kan mötet besluta att inte bevilja styrelsen eller de enskilda styrelseledamöterna ansvarsfrihet. Om ansvarsfrihet inte beviljas har föreningen att inom ett år möjlighet att väcka skadeståndstalan mot ledamöterna.

Straffrättsligt ansvar

Föreningens styrelse är skyldig att se till att brott inte begås i föreningens verksamhet. Föreningen som sådan är givetvis skyldig att följa gällande lagstiftning. En juridisk person kan emellertid som huvudregel inte ådömas straff (undantag för s k företagsbot). I stället svarar föreningens företrädare.

Inom idrotten har det förekommit fall där ordförande och kassör har dömts till fängelse för förenings skattebrott. Det har även förekommit att adjungerad styrelseledamot, som har varit närmast ansvarig för redovisning av skatter och avgifter, har fällts till ansvar.

Personligt betalningsansvar

Det man främst förknippar med personligt betalningsansvar avser skatter och avgifter. Enligt den Skattebetalningslag (1997:483) som trädde i kraft den 1 november 1997 finns bestämmelser som bl.a. reglerar ansvaret för företrädare för juridisk person.

Om styrelsen eller annan företrädare för föreningen inte i rätt tid har gjort föreskrivet skatteavdrag, eller i övrigt har underlåtit att betala skatt, är företrädaren tillsammans med föreningen skyldig att betala skatten och räntan på den. Det först nämnda gäller inte, om det innan skatten skulle ha betalats har vidtagits sådana åtgärder (t.ex. ackord eller konkurs) som krävs för att få tillstånd en samlad avveckling av föreningens skulder med hänsyn till samtliga borgenärers intressen. Om företrädare har lämnat oriktiga uppgifter som har lett till att föreningen tillgodoräknats överskjutande ingående mervärdesskatt med ett för stort belopp, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala beloppet och räntan på detta. Om det finns särskilda skäl, får dock företrädare helt eller delvis befrias från betalningsskyldigheten.

Sannolikt är det justeringar i skattebetalningslagen som legat till grund för den oro som uppkommit bland många idrottsledare. Emellertid kan de sova lugnt med tanke på ovannämnda huvudregel och självfallet under förutsättning att man sköter föreningens verksamhet inom ramen för gällande lagar. Känner du dig som idrottsledare osäker på dina kunskaper – kontakta SISU (idrottsrörelsens utbildningsorgan) och fråga efter deras kursutbud i föreningskunskap.

Farsta 3 mars 1999

Christer Pallin

Chefsjurist